

บทที่ 1

บทนำ

ตราใบคาสื่อโทรทัศน์ ยังเป็นสื่อที่มีรัศมีการทำงานครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวางรวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้ทุกเพศทุกวัย อีกทั้งผู้ชมสามารถรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกได้ในเวลาเดียวกันด้วยแล้ว สื่อโทรทัศน์ก็ยังคงความเป็นสื่อที่มีความสำคัญขึ้นทุกขณะในสังคมยุคนี้ สื่อดังกล่าวจึงสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในเรื่องสิทธิในการรับรู้ (Right to know) ได้เป็นอย่างดีจึงได้มีการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อส่งผ่านข่าวสาร สาระความรู้และความบันเทิงไปยังผู้ชมจำนวนมากภายในระยะเวลาอันสั้น ประกอบกับสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีถึง 2 มิติ กล่าวคือ ผู้ชมสามารถรับชมได้ทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหว ซึ่งต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อวิทยุที่รับชม ได้ฟังเพียงมิติเดียว จึงทำให้ผู้ชมเกิดความตื่นตา เพลิดเพลินขณะติดตาม และรู้สึกมีส่วนร่วมในการรับชม กอปรกับผู้ชมสามารถรับสารได้โดยสะดวกสบายและเลือกชมรายการได้ตามรสนิยมของตน ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้แนวโน้มความนิยมของสื่อโทรทัศน์สูงขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ผลิตรายการจึงต้องแข่งขันกันคิดค้นพัฒนาเนื้อหา สาระ รูปแบบรายการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

รายการสารคดีเป็นรายการอีกประเภทหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ในการให้สาระความรู้ รวมทั้งความบันเทิงแก่ผู้ชม รูปแบบการนำเสนอรายการสารคดี คือภาพและเสียงที่ดึงดูดผู้ชมให้ติดตามรายการได้ตั้งแต่ต้นจนจบ ผู้ผลิตจึงต้องสรรหาวิธีการผลิตรวมทั้งวิธีการนำเสนอที่แปลกใหม่ ชวนติดตาม ซึ่งลักษณะรายการสารคดีดังกล่าวนี้คล้ายคลึงกัน นอกจากจะต่างกันในเรื่องของการจับประเด็นเนื้อหาและเทคนิคในการนำเสนอ

วัฒนธรรมไทยเป็นมรดกตกทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่อีกรุ่นหนึ่งสืบต่อมาไม่ขาดสาย วัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นชาติได้อย่างชัดเจนลึกซึ้ง สื่อโทรทัศน์ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถทำหน้าที่เผยแพร่กระตุ้นเตือน ปลุกจิตสำนึกในการรณรงค์วัฒนธรรม

ได้โดยนำเสนอเรื่องราวแห่งความภาคภูมิใจในอารยธรรมไทย เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน

รายการภูมิปัญญาไทย เป็นรายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักและให้คนไทยได้เกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกห่วงหาอาทรถึงถิ่นจากภูมิปัญญาบรรพบุรุษ โดยการตีความหมายงานวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ให้เข้าใจถึงมูลเหตุของการสร้างสรรค์งานอันชาญฉลาด ซึ่งแสดงถึงความมีภูมิปัญญาของคนไทยในศตวรรษหนึ่งที่สามารถคิดค้นสิ่งที่เป็นระเบียบแบบแผน และมีรูปแบบเป็นที่ยอมรับกันในสังคมเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต อีกทั้งยังมีคุณค่างดงามในรูปแบบของงานศิลปะอีกด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่ารายการภูมิปัญญาไทย จึงเป็นรายการสารคดีคุณภาพที่มีแนวคิดและการนำเสนอที่น่าสนใจรายการหนึ่ง จึงได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการผลิตสารคดีเชิงวัฒนธรรมตลอดจนกระบวนการ กล่าวคือ PRE-PRODUCTION PRODUCTION และ POST-PRODUCTION เพื่อก่อประดุษณเป็นประสบการณ์และแนวทางในการพัฒนาตนเองในวงการวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการทํางานสารคดีคุณภาพสูงของบริษัทพานอรามา คอคควิเมนทารี จำกัด
๒. เพื่อศึกษาแนวคิดและวัตถุประสงค์ของ รายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม "ภูมิปัญญาไทย"
๓. เพื่อศึกษาถึง ขั้นตอนการผลิตรายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม "ภูมิปัญญาไทย" อันได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการผลิต การบันทึกเทปโทรทัศน์ และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ
๔. เพื่อทราบจำนวนผู้ชม และผลกระทบของรายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม "ภูมิปัญญาไทย" ที่มีต่อผู้ชม

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาจากการผลิตรายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม "ภูมิปัญญาไทย" ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. เป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ หลังข่าวภาคค่ำ (ประมาณ 21.00 น.) ความยาว 3 นาที ผลิตรายการโดยบริษัทพาโนรามา ดอควิวเมนท์ จำกัด มีระยะเวลาการฝึกงานตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2537 - 10 มกราคม 2538 โดยศึกษาในเรื่องของการเตรียมการก่อนการถ่ายทำ การถ่ายทำ ตลอดจนกระบวนการหลังการถ่ายทำ

วิธีการศึกษา

- โดยการสัมภาษณ์และสอบถาม รวมทั้งขอข้อเสนอนะจากทีมงานภูมิปัญญาไทยและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการ นิตยสาร บทความ และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์
- ศึกษาจากบทโทรทัศน์ที่ได้ออกอากาศแล้วของรายการภูมิปัญญาไทย
- รวบรวมความรู้จากการสังเกตและปฏิบัติงานจริงร่วมกับทีมงานในขณะฝึกงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้เรียนรู้ถึงขั้นตอนการผลิตรายการสารคดีในสภาพแวดล้อมจริง
๒. ได้ถึงทราบถึงรูปแบบและแนวความคิดการผลิตรายการสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม และรายการสารคดี
๓. ได้ทราบถึงระบบการทำงานของสารคดีสั้นเชิงวัฒนธรรม "ภูมิปัญญาไทย"
๔. ได้นำความรู้และประสบการณ์จากการฝึกฝนในชั้นเรียน และจากการฝึกงานไปประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการสารคดี

๕. ได้เรียนรู้ถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิตรายการ

สารคดี

สำนักหอสมุด